

І. В. Роянова,
*студентка V курсу 3 групи
міжнародно-правового факультету,
Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого, м. Харків*

ПРАВОВА СУТНІСТЬ ДОСУДОВОЇ ПРОБАЦІЇ ТА ПІДСТАВИ ЇЇ ЗАСТОСУВАННЯ

Перспектива впровадження органів пробації в Україні досліджувалась задовго до прийняття Закону «Про пробацію» (далі – Закон) від 05.02.2015 р. [1]. Вагомий внесок у дослідження інституту пробації зробили такі вчені, як К. А. Автухов, О. В. Беца, І. Г. Богатирьов, О. І. Богатирьова,

І. В. Бондар, В. В. Василевич, В. М. Дрьомін, Л. Г. Остапчук, А. Х. Степанюк, В. М. Трубніков, І. С. Яковець.

Прийняття Закону, який визначив мету, завдання, підстави і правовий статус персоналу органів пробації та суб'єктів пробації, – це серйозний крок, проте, як будь-яке нововведення, він потребує детального вивчення та осмислення на шляху до його впровадження. У ст. 8 Закону закріплено види пробації – досудова, наглядова та пенітенціарна. Пропонуємо розглянути досудову пробацію, з'ясувати її сутність, підстави застосування та визначити, чи є вона обов'язковою.

Частина 1 ст. 9 Закону встановлює, що досудова пробація – це забезпечення суду формалізованою інформацією, що характеризує обвинуваченого, з метою прийняття судом рішення про міру його відповідальності. Юридичною підставою для такої пробації згідно із Законом є письмовий запит суду до органу пробації про надання досудової доповіді щодо обвинуваченого (ч. 2 ст. 7 Закону). Під поняттям «досудова доповідь», на думку О. І. Богатирьової, необхідно розуміти конфіденційну, формалізовану інформацію про правопорушника, яка збирається для надання рекомендацій суду щодо застосування належного кримінально-правового заходу [2, с.23]. Як зазначає вчена, визначення пробації, яке міститься у вітчизняному Законі, не відповідає Рекомендації СМ/Рес (2010)1 Комітету Міністрів Ради Європи державам-членам про Європейські правила пробації. За Рекомендацією «пробація пов'язана з процесом виконання у суспільстві санкцій та заходів, передбачених законом і призначених правопорушнику; передбачає широке коло дій та заходів виховного впливу, враховуючи нагляд, контроль, надання допомоги, спрямованих на соціальну інтеграцію правопорушника, а також на

забезпечення безпеки суспільства» [2]. Тому визначення пробації як «забезпечення суду інформацією, що характеризує особу, яка притягається до кримінальної відповідальності» недостатньо повно відображає її головне призначення. Отже, поняття досудової пробації у ст. 9 більше стосується складання досудової доповіді, яке покладено на майбутніх працівників органу пробації, а не самої пробації.

Щодо підстав для підготовки досудової доповіді детальніше їх регламентує КПК України в п. 6 ч. 3 ст. 314, де вказано, що у підготовчому судовому засіданні суд має право прийняти рішення доручити представнику персоналу органу пробації скласти досудову доповідь [3]. З цього випливає, що саме суд вирішує питання про необхідність досудової доповіді від органу пробації. Таке рішення він може прийняти як за власною ініціативою, так і на підставі клопотання обвинуваченого, його захисника чи законного представника, чи за клопотанням прокурора і лише в інтересах національної безпеки, економічного добробуту та прав людини, про що постановляє ухвалу із зазначенням строку підготовки такої доповіді (ч. 5. ст. 314). Варто зауважити, що досудова доповідь не може використовуватися у кримінальному провадженні як доказ винуватості обвинуваченого у вчиненні злочину (ч. 5 ст. 314-1 КПК України).

Якщо звернутися до зарубіжного досвіду, то відповідно до Закону Латвійської Республіки «Про Державну службу пробації» досудова доповідь готується за запитом суду чи прокурора [4]. Водночас у Республіці Молдова досудова доповідь обов'язково складається лише про підозрюваного, обвинуваченого неповнолітнього. Для дорослих категорій необхідне клопотання органу кримінального переслідування, прокурора чи судової інстанції [5].

Фактичні підстави застосування досудової пробації полягають у необхідності надання суду додаткової об'єктивної інформації про ризики вчинення обвинуваченим повторного злочину, можливість його виправлення без позбавлення або обмеження волі крізь призму соціально-психологічної характеристики особистості обвинуваченого. Особливості складання досудової доповіді передбачені наказом Міністерства юстиції України про затвердження Порядку складання досудової доповіді від 27.01.2017 № 200/5 [6].

Таким чином, проведене нами дослідження сутності та підстав досудової пробації дає змогу зробити висновок про те, що вона застосовується на підставі рішення суду, і саме він визначає в кожному конкретному випадку її обов'язковий чи необов'язковий характер. Щодо сутності досудової пробації, то вона дещо відрізняється від американської

моделі, яка полягає у застосуванні кримінально-правових заходів з метою запобігти вчиненню нових правопорушень особою. Враховуючи те, що нині існуючу кримінально-виконавчу інспекцію перетворюють у службу пробачії (орган, що має інше функціональне призначення, а саме випробування особи, яка вчинила злочин, і оцінку можливості її виправлення без позбавлення або обмеження волі), то, як зауважує К. А. Автухов, реалізація таких складних функцій потребує більш виваженого організаційного підходу, що полягав би в розподілі відповідних функцій між окремими підрозділами органу пробачії на місцях. Упровадження запропонованої в Законі моделі пробачії – довготривалий процес, але, сподіваємось, що очікуваний результат буде досягнуто [7].

С п и с о к л і т е р а т у р и

1. Про пробачію Закон України від 5.02.2015 № 160-VIII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/160-19>
2. Богатирьова О. Запровадження в Україні досудової пробачії / О. Богатирьова [Електронний ресурс]: Науковий часопис Національної академії прокуратури України. – 2014. – С. 20–25. – Режим доступу: <http://www.chasopysnapu.gp.gov.ua/chasopys/ua/pdf/1-2014/20-25-bogatyrova.pdf>
3. Кримінальний процесуальний кодекс України від 03.04.2012 р. 4651-VI // Відомості Верховної Ради України – 2013 – № 9, 10 – Ст. 88.
4. О Государственной службе пробачии Латвии: Закон Республики Латвия // Вопросы ювенальной юстиции. – 2009. –1 (21).
5. Про пробачію: Закон Республіки Молдова від 14.02. 2008 р. // Monitorul Oficial. – 103. – Ст. 389.
6. Порядок складання досудової доповіді від 27.01.2017 р. № 200/5. [Електронний ресурс]: затв. наказом Міністерства юстиції України. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0121-17>
7. Автухов К. А. Проблеми законодавчого закріплення впровадження пробачії в Україні / К. А. Автухов. [Електронний ресурс] // Теорія і практика правознавства. – 2013. – Вип. 2.– Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/tipp_2013_2_55

НАЦІОНАЛЬНИЙ ЮРИДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені ЯРОСЛАВА МУДРОГО

КАФЕДРА КРИМІНОЛОГІЇ
ТА КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧОГО ПРАВА

***ПЕРСПЕКТИВИ РЕФОРМУВАННЯ
КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧОЇ СИСТЕМИ
УКРАЇНИ***

*Матеріали круглого столу
студентів, аспірантів, молодих учених*

(4 квітня 2017 року, м. Харків, Україна)

ТОМ 2

Харків
2017

УДК 343.8
ББК 67.309 (4УКР)

Організаційний комітет:

Гетьман А. П. – голова організаційного комітету, проректор з наукової роботи Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого, доктор юридичних наук, професор, академік Національної академії правових наук України;

Головкін Б. М. – заступник голови організаційного комітету, доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри кримінології та кримінально-виконавчого права Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого;

Ткачова О. В. – відповідальний секретар, кандидат юридичних наук, доцент кафедри кримінології та кримінально-виконавчого права Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого;

Автухов К. А. – кандидат юридичних наук, доцент кафедри кримінології та кримінально-виконавчого права Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого;

Таволжанський О. В. – кандидат юридичних наук, асистент кафедри кримінології та кримінально-виконавчого права Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого

Перспективи реформування кримінально-виконавчої системи України: матеріали круглого столу студентів, аспірантів, молодих вчених (4 квітня 2017 року, м. Харків): в 2 т. / Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого; за ред. А.П. Гетьмана, Б. М. Головкина та інш. – Харків : Юрайт, 2017. – Т2 ., – 260 стр.
ISBN – 978-966-2740-94-3

У збірник увійшли наукові доповіді та тези виступів учасників круглого столу, присвяченого перспективам реформування кримінально-виконавчої системи України.

Матеріали подані в авторській редакції.

The collection made scientific reports and abstracts of the participants of the round table devoted to the prospects of reforming the penal system of Ukraine. Materials for were presented by the authors.

ISBN – 978-966-2740-94-3

УДК 343.8
ББК 67.309 (4УКР)

© Гетьман А.П., Головкін Б.М. та інш., 2017
© “Юрайт”, 2017

З М І С Т

Бабій О. Г., Гавриленко М. М. Клименко Є. А.	Пенітенціарна пробація як складова ресоціалізації в Україні.....	3
Бірюков М. С.	Зміни до порядку направлення осіб до відбування покарання у виді позбавлення волі.....	10
Богатюк О. В.	Мета соціально-виховної роботи із засудженими до позбавлення волі.....	13
Бугайчук А. А.	Сучасна кримінально-виконавча політика України.....	17
Бурикін В. В.	Про імперативність ресоціалізації звільненої з установи виконання покарання особи.....	21
Вовк М. М.	Відповідність вітчизняного законо-давства у сфері виконання покарань між-народним та європейським стандартам поведження із засудженими.....	24
Гадзіна М. Ю.	Звільнення від відбування покарання за хворобою: проблеми та шляхи їх розв'язання.....	28
Герашенко С.	Виконання покарання у виді арешту.....	32
Гнітій А. О.	Проблемні питання застосування та виконання покарань у виді громадських робіт.....	35
Голєв В. І.	Виправні роботи на сучасному етапі розвитку кримінально-виконавчої системи.....	39
Головко Д. Є.	Кримінально-правові проблеми застосування звільнення від відбування покарання за хворобою.....	42

Грабовська Я.Г.	Особливості виправлення та ресоціалізації неповнолітніх.....	47
Григоренко В. О.	Відбування покарання у виді позбавлення волі засудженими жінками.....	50
Грицева О. О.	Матеріально-побутове забезпечення засуджених до позбавлення волі.....	54
Гриша І. О.	Міжнародний досвід застосування покарання у виді громадських робіт.....	58
Дейнега К. В.	Участь громадськості у виправленні та ресоціалізації засуджених.....	62
Дейнега М. В.	Праця засудженого в умовах ізоляції в контексті реалізації його матеріальних зобов'язань.....	66
Джелалі В. Ф.	Деякі проблеми виправлення та ресоціалізації неповнолітніх осіб.....	70
Дзандзава Г. М.	Медико-санітарне забезпечення засуджених до позбавлення волі.....	74
Дроздова В. І.	Потрапляння наркотичних засобів до установ виконання покарань.....	78
Дуброва Т. В.	До питання про право на свободу віросповідання засуджених до позбавлення волі.....	81
Железнякова Н. І.	Соціальна адаптація засуджених до позбавлення волі під час відбування покарання.....	84
Задерей О. В.	Застосування амністії до осіб, які вчинили злочини проти основ національної безпеки: правовий аспект та перспективи застосування в сучасних українських реаліях.....	88

Зайцева А. О.	Поняття та порядок звільнення засуджених від відбування покарання у зв'язку з помилуванням.....	91
Зелінська І. А.	Проблема переведення засудженого з однієї виправної колонії до іншої.....	94
Йосипенко Н. П.	Освіта як засіб виправлення та ресоціалізації осіб, засуджених до позбавлення волі, на прикладі зарубіжних країн.....	97
Іванов Д. В.	Перспективи створення приватних колоній в Україні.....	100
Карпова В. В.	Соціально-виховна робота із засудженими до довічного позбавлення волі.....	103
Козаченко Т. О.	Щодо доцільності застосування покарання у виді обмеження волі.....	107
Козярин Д. Ю.	Особливості ресоціалізації засуджених неповнолітніх.....	111
Колісник Л. Г.	Питання забезпечення права засуджених на охорону здоров'я.....	115
Кудря А. Р.	Забезпечення конституційного права засуджених на охорону здоров'я: основні проблеми та можливі шляхи їх вирішення...	119
Куктенко Є. Л.	Пробація щодо неповнолітніх як спосіб попередження злочинності.....	123
Курочкіна О. О.	Порівняльна характеристика змісту і основних ознак виконання покарання у виді виправних робіт в радянський період та за часів незалежності України.....	127
Кухар К. І.	Актуальні проблеми застосування інститутів амністії та помилування в Україні.....	130
Кушнір Я. О.	Про забезпечення доступу до освіти осіб, засуджених до довічного позбавлення волі.....	135

Лук'яненко Н.Ю.	Ресоціалізація засуджених як напрям державної пенітенціарної політики.....	138
Лучникова Д. Ю.	Проблеми ресоціалізації осіб, які не досягли повноліття.....	141
Ляшкевич Є. І.	Місце законних інтересів у складі правового статусу засуджених.....	144
Мандзюк М.	Проблемні аспекти ресоціалізації засуджених.....	146
Михайлова Г. В.	Проблеми підготовки засуджених до звільнення від відбування покарання.....	149
Ненька Г. Ю.	Проблеми застосування покарання у виді виправних робіт.....	152
Онищенко А. Г.	Запобігання проникненню заборонених предметів до установ виконання покарань шляхом реалізації індивідуальних заходів.....	156
Оніщенко З. О.	Правовий механізм забезпечення безпеки засуджених осіб та персоналу в місцях позбавлення волі.....	159
Очерет М. О.	Роль соціально-виховної роботи із засудженими в установах виконання покарань..	162
Очкін Р. В.	Міжнародні аспекти проведення соціально-виховної роботи із засудженими до позбавлення волі.....	165
Панішева Ю. С.	Проблеми виконання покарання у виді довічного позбавлення волі.....	168/
Плеханов М.	Місце інституту пробації в системі ювенальної юстиції.....	171
Погребняк О. О.	Деякі питання забезпечення безпеки персоналу установ виконання покарань...	175
Позняк Ю. В.	Ресоціалізація неповнолітніх, засуджених до позбавлення волі.....	178

Поллак М. О.	Міжнародні стандарти поводження із засудженими.....	182
Пономаренко Є. С.	Удосконалення функціонування слідчих ізоляторів в умовах реформування кримінально-виконавчої системи України...	185
Прокопенко О.Г.	Оцінка ризику вчинення повторного кримінального правопорушення як елемент досудової пробації.....	190
Прокоф'єва А. К.	Проблема правового забезпечення права засуджених на відбування покарання за місцем проживання.....	194
Романюк А. О.	Щодо гуманізації системи виконання покарань в Україні.....	197
Роянова І. В.	Правова сутність досудової пробації та підстави її застосування.....	202
Руденко А. М.	Діяльність громадських організацій та їх вплив на кримінально-виконавчу систему України.....	205
Савенко Є. О.	Соціально-виховна робота із засудженими до позбавлення волі.....	209
Сархош Ю. Д.	Виправлення засудженого: до визна-чення поняття.....	213
Смирнова А. О.	Проблемні питання громадських робіт у системі кримінальних покарань.....	216
Суліменко О. В.	Ресоціалізація жінок, засуджених до позбавлення волі.....	219
Толокольнікова К. С.	До питання обмеження прав засуджених....	223
Уласевич Д. В	Активне виборче право засуджених.....	226
Червона С. Р.	Деякі аспекти виконання арешту.....	229
Чередниченко Д. А.	Виправлення як мета покарання засуджених до позбавлення волі.....	232

Чернишова Є. М.	Виховна робота з неповнолітніми в кримінально-виконавчому аспекті.....	235
Чуснко В. В.	Пріоритетні завдання та перспективи реформування державних кримінально-виконавчих інспекцій в Україні в службу пробації.....	239
Шепеленко Л. В.	Інститут пробації: зарубіжний досвід і перспективи розвитку в Україні.....	243
Шульгата М. О.	Проблеми виконання покарання у виді штрафу.....	246
Щербакова К. Я.	Окремі питання доцільності створення слідчих органів державної кримінально-виконавчої служби України.....	251

Наукове видання

***ПЕРСПЕКТИВИ РЕФОРМУВАННЯ
КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧОЇ СИСТЕМИ
УКРАЇНИ***

*Матеріали круглого столу
студентів, аспірантів, молодих учених*

(4 квітня 2017 року, м. Харків, Україна)

Відповідальний за випуск: Головкін Б. М.

Підп. до друку 26.05.2017. Формат 60х84 $\frac{1}{16}$. Папір офсетний.

Друк: ризограф. Ум. друк. арк. 18,68. Облік.-вид. арк. 13,8.

Тираж 30 прим. Зам. № 114911. Ціна договірна.

Друкарня «Аладдин-Принт»

61023, м. Харків, вул. Сумська, 4, оф. 8

Тел.: (057) 764-72-11 <http://aladdin-print.ua>

Свідоцтво про державну реєстрацію В00 № 966600 від 28.03.2003 р.